

DN. KULTUR

Saga Cavallin: Victoria's Secret 2.0 kan ses som ett uttryck för senmodernitetens helt okritiska alternativkultur. Sidan 2

ONSDAG 23 OKTOBER 2024 ● SVERIGES STÖRSTA MORGONTIDNING ● GRUNDAD 1864

Roman. Elise Karlsson fortsätter att skriva om Rinkeby med fängslade värme. Sidan 6

Sakprosa. Elinor Torps nya bok är en brinnande anklagelseakt mot svensk skola. Sidan 7

Teater. Jacob Lundström om judekarikatyren i Galeasens "Fanny och Alexander". Sidan 8

”Det känns pirrigt att verken får vara i samma rum”

Nu samlar Gunnel Wählstrand konst från sin karriär i en utställning på Waldemarsudde. Intervju, sidan 4

Interview in Swedish followed by English translation.

Gunnel Wåhlstrand. "Det känns som att samla gamla vänner"

"Det är som att samla gamla vänner som man inte sett på en väldigt lång tid – lite som en återträff", säger Gunnel Wåhlstrand. Foto: Nicklas Thegerström

Varje målning innebär månader av minutiöst arbete. Inte konstigt att Gunnel Wåhlstrand får en nära relation till var och en av dem. I helgen öppnar hon en ny utställning på Waldemarsudde.

Skulle Gunnel Wåhlstrands kommande separatutställning ha ett soundtrack stavas det förmodligen "Landscapes". Den danske kompositören Ole Bucks fyra stycken, ett till vardera årstid, lyssnade hon återkommande på under arbetet med sina senaste verk.

Å andra sidan, spänner urvalet av utställningens verk över en tidsrymd på över tjugo år – vilket innebär en enorm samling låtar. I alla fall om man som Gunnel Wåhlstrand en konstnär som alltid målar till musik. Inte sällan samma album om och om igen under en lång period. Ofta klassiskt, aldrig vokalt.

– Jag upplever det som att jag är i en dialog med musiken. Att jag, när jag sätter i gång i ateljén varje morgon, liksom tar spjörn mot musiken. Den ger mig fart. Jag kan bli helt exalterad när jag hittar en ny skiva. Där är Spotify otroligt, säger Gunnel Wåhlstrand när hon tar emot på Waldemarsuddes översta våning.

Rummen där hennes målningar är under hängning liknar för dagen mer en verkstad än den utställning som snart öppnar. På golvet bubbelplast i högar och på en stege en tekniker i färd att fästa filterfilm på ett av de jättelika fönstren som vetter mot vattnet. Ljusinsläppet här uppe är så starkt att det kan skada verken.

Vi inleder med en runda bland målningar som hittills anlänt. Bland utställningens trettiotal verk finns nya såväl som äldre. Urvalet som Gunnel Wåhlstrand gjort själv har lånats in från museer, gallerier och privata samlare, flera internationella sådana.

Gunnel Wählstrand i färd med att hänga utställningen på Waldemarsudde.
Foto: Nicklas Thegerström

– Det känns pirrigt att återse verken. Och att de nu får vara i samma rum. Det är som att samla gamla vänner som man inte sett på en väldigt lång tid – lite som en återträff. Vissa var det så länge sedan jag såg att jag har glömt hur de ser ut i original. Det slår mig nu hur mycket ljusare och mjukare de är i verkligheten än på de foton jag har kvar av dem.

Under sina drygt två verksamma decennier har Gunnel Wählstrands tuschlaveringar efter fotografiska förlagor fångat betraktare långt utanför den intima värld hon återger. Efter examen vid Kungliga

Konsthögskolan i Stockholm uppehöll sig konstnären under många år vid sin far. Att återkommande måla pappan som gick ur tiden när hon bara var ett år, blev ett sökande och ett sätt att komma nära. Så är Wählstrands långsamma arbetsprocess lika terapeutisk som minutlös. Hon har beskrivit det som ett undersökande i vilket hon sökt förståelse av hans förflutna – och i förlängningen av sig själv.

– Genom att måla av foton av pappa blev jag en del av honom och hans landskap. Efter tio år bestämde jag mig för att plocka bort honom ur motiven, och kom på samma gång både närmare honom och platserna som fanns runt om. När jag väl är inne vid den där platsen eller personen är det som att jag får ledtrådar till något som jag behöver förstå.

I rummet breder de ut sig; personer och platser hämtade från familjealbum från förr och nu. Där är motiv av den välklädda pappan (som liten och stor), modern med lagd sextiotalspage i profil, stenar i strandbryn, västkustklippor, vitsippsbackar och lupiner. Och framför allt: naturens skiftningar och mönster, ljuset och glittret – det där soligt glimrande som konstnären säger sig vara smått besatt av. Allt återgivet med en sådan realistisk skärpa att det måleriska stundom upplevs så starkt att vi faktiskt är i det. Som om vi kunde känna klippornas ådror och höra vågorna på det Saltö som Wählstrand återvänt till sedan barnsben. En pågående lågmäld närvaro, men som på samma gång är en frånvaro; målningarna föreställer inte de faktiska personerna och platserna hon avbildar. Utan just bilderna – eller kanske minnena – av dem.

Ett centralt motiv bland verken är konstnärens mamma, Anna-Lena, som gick bort för sex år sedan. När hon ännu var i livet avbildade Wählstrand ofta foton av henne, men efter hennes död hade hon svårt att närma sig modern igen.

Gunnel Wählstrand med en av sina målningar. Foto: Nicklas Thegerström

Gunnel Wåhlstrand vid "Vågen" från 2015. Foto: Nicklas Thegerström

– Inför min förra utställning, på galleri Andréhn- Schiptjenko 2023, målade jag ett porträtt av ett porträtt av min mormor. Men under arbetets gång kände jag att det egentligen nog var mamma jag sökte. Att mormor fick bli Mamman eftersom jag inte riktigt vågade gå in i sorgen över min egen.

Fem verk föreställande bilder av modern ska nu vara med i utställningen på Waldemarsudde – fyra äldre men också ett nytt. På ett stort papper syns en ung kvinna i hög knut med blicken fixerad på något snett utanför bildytan.

– Jag har inte målat ansikten på jättelänge. Men jag längtade så efter att vara i den målade mammans ansikte. Och nu gjorde jag henne dessutom i färg. Det har gått sex år och sorgen finns kvar. Men det hjälper att måla sig runt den. Det är som att lägga om ett sår.

Det där med att komma nära motiven är centralt i hela Gunnel Wåhlstrands konstnärskap. Fysiskt – ofta målar hon sittande på de jättelika pappersarken i ateljén – men även tekniskt och emotionellt. Den enorma precisionen, detaljrikedomen och framför allt tuschen kräver ett enormt tålamod. Så tillbringar hon flera månader med varje målning i en process där minsta lilla snedstreck innebär att börja på blankt blad igen. Valet av tusch på det sköra papperet tillåter varken ändringar eller övermålning.

– Det är som att styra kulan rätt i ett sådant där labyrinthspel. Minsta felryck och den trillar ner i hålet. Men det måste vara svårt ... som ett detektivarbete där jag steg för steg tar mig in i målningen. Och sen plötsligt kommer stunden, ofta på kvällen, när jag liksom hittat in i målningen. Det är som en musiker som tränar in ett stycke och plötsligt kan det utantill; att jag kan målningen utantill.

När konstnären berättar om sin långsamma arbetsprocess framstår den nästan som en ritual i vilken tillblivandet av varje målning följer en rytm med återkommande inslag. Valet av musiken – alltid musiken, månader av ensamhet, kamp och hemlighetsmakeri. Tills dagen då Jenna släpps in i ateljén. Sambon sedan 26 år är den första som får titta, och hennes enda relevanta kritiker.

Gunnel Wåhlstrand. Foto: Nicklas Thegerström

– Det blir ett starkare band mellan mig och papperet om det bara är vi. Men sedan, när jag kommer till ett stadie av förvirring och börjar längta ut, då frågar jag Jenna om hon kan komma och tycka sitt. I samma stund som hon ser målningen vet jag om den är färdig. Eller om jag behöver jobba på den lite till.

Vi avslutar där. Gunnel Wåhlstrand återgår till upppackning av verk för hängning.

På vägen hem bläddrar jag i den medföljande utställningskatalogen och fastnar redan på första sidan. En passage av den brittiska konstkritikern John Berger från 1984 inleder Waldemarsuddes museichef Karin Sidéns förord:

"Också när du är borta är du närvarande för mig. Denna närvaro har många former: den består av oräkneliga bilder, övergångar, innebörder, kända ting, riktmärken, men ändå förblir helheten präglad av din frånvaro: i detta avseende är den diffus. Det är som din person förvandlats till en plats, dina konturer till horisontlinjer. Jag lever i dig då som man lever i ett land. Du är överallt. Ändå kan jag i detta land aldrig stå ansikte mot ansikte med dig."

Gunnel Wåhlstrand

Konstnär som bor och är verksam i Stockholm. Hon har sedan debuten i början av 2000-talet arbetat med måleri i den tidskrävande tekniken tuschlavering.

Hennes verk har presenterats i flertalet solutställning däribland på Magasin III Museum of Contemporary Art, Stockholm, Nordiska Akvarellmuseet, Skärhamn, Uppsala Konstmuseum och Parasol Unit for Contemporary Art (tillsammans med Cecilia Edefalk), London.

Aktuell: med separatutställning i eget namn på Waldemarsudde i Stockholm. Den pågår mellan 26 oktober till 16 mars 2025.

Text by Sofia Edgren

English translation

Gunnel Wåhlstrand. 'It feels like gathering old friends'

Each painting involves months of painstaking labour. No wonder Gunnel Wåhlstrand develops a close relationship with each of them. This weekend she opens a new exhibition at Waldemarsudde.

If Gunnel Wåhlstrand's upcoming solo exhibition were to have a soundtrack, it would probably be 'Landscapes'. The Danish composer Ole Buck's four pieces, one for each season, were repeatedly listened to while working on her latest works.

On the other hand, the selection of works in the exhibition spans a period of over twenty years - which means a huge collection of songs. At least if you are like Gunnel Wåhlstrand, an artist who always paints to music. Often the same album over and over again over a long period. Often classical, never vocal.

- I feel like I'm in a dialogue with the music. That when I get going in the studio every morning, I sort of bounce off the music. It gives me momentum. I can get really excited when I find a new record. Spotify is incredible in that respect,' says Gunnel Wåhlstrand as she greets us on the top floor of Waldemarsudde.

The rooms where her paintings are hanging now look more like a workshop than the exhibition that will soon open. There are piles of bubble wrap on the floor and, on a ladder, a technician is attaching filter film to one of the giant windows facing the water. The light up here is so strong that it can damage the works.

We begin with a tour of the paintings that have arrived so far. Among the thirty or so works in the exhibition are both new and old. The selection made by Gunnel Wåhlstrand herself has been borrowed from museums, galleries and private collectors, many of them international.

- It feels exciting to see the works again. And that they can now be in the same room. It's like gathering old friends you haven't seen for a very long time - a bit like a reunion. Some of them I haven't seen for so long that I've forgotten what they look like in real life. It strikes me now how much brighter and softer they are in real life than in the photos I have left of them.

During her more than two decades of activity, Gunnel Wåhlstrand's ink wash paintings based on photographic models have captured viewers far beyond the intimate world she depicts. After graduating from the Royal Institute of Art in Stockholm, the artist spent many years with her father as a subject. To repeatedly paint her father, who passed away when she was just one year old, became a search and a way to get close. Wåhlstrand's slow working process is as therapeutic as it is meticulous. She has described it as an exploration in which she sought to understand his past - and by extension, herself.

- By painting photos of my father, I became part of him and his landscape. After ten years, I decided to take him out of the pictures, and at the same time got closer to him and the places around him. Once I'm in that place or person, it's like I get clues to something I need to understand.

The room is filled with people and places taken from family albums from the past and present. There are images of the well-dressed father (as a child and as a grown-up), the mother with a sixties pageboy haircut in profile, stones at the edge of the beach, west coast cliffs, hills covered in wood anemones and lupins. And above all: the changes and patterns of nature, the light and glitter - that sunny sparkle that the artist claims to be slightly obsessed with. Everything is rendered with such realistic sharpness that the painterly aspect is sometimes experienced so strongly that we are actually in it. As if we could feel the veins of the rocks and hear the waves on the Saltö island that Wåhlstrand has returned to since childhood. An ongoing, low-key presence, but at the same time an absence; the paintings do not represent the actual people and places she depicts. But rather the images - or perhaps the memories - of them.

A central motif in the works is the artist's mother, Anna-Lena, who passed away six years ago. When she was still alive, Wåhlstrand often depicted photographs of her, but after her death she found it difficult to approach her mother again.

- For my most recent exhibition, at the Andréhn-Schiptjenko Gallery in 2023, I painted a portrait of a portrait of my grandmother. But during the course of the work, I felt that what I was really looking for was my mother. That my grandmother had to become my mum because I didn't really dare to go into the grief of my own.

Five works depicting images of the mother will now be included in the exhibition at Waldemarsudde - four older ones but also one new one. One large piece of paper shows a young woman in a high bun with her gaze fixed on something obliquely outside the picture plane.

- I haven't painted faces for a very long time. But I longed so much to be in the painted mother's face. And now I made her in colour too. It's been six years and the grief is still there. But it helps to paint around it. It's like dressing a wound.

Getting close to her subjects is central to Gunnel Wåhlstrand's entire artistic practice. Physically - she often paints sitting on the huge sheets of paper in her studio - but also technically and emotionally. The enormous precision, the richness of detail and, above all, the ink require enormous patience. She spends several months on each painting in a process in which the slightest misstep means starting from scratch. The choice of ink on the fragile paper allows neither changes nor overpainting.

- It's like steering the ball right in one of those maze games. The slightest misstep and it falls into the hole. But it must be difficult ... like detective work, where step by step I make my way into the painting. And then suddenly the moment comes, often in the evening, when I sort of find my way into the painting. It's like a musician practising a piece and suddenly knowing it by heart; that I know the painting by heart.

When the artist describes her slow working process, it seems almost like a ritual, in which the creation of each painting follows a rhythm of recurring elements. The choice of music - always the music, months of solitude, struggle and secrecy. Until the day Jenna is allowed into the studio. Her partner of 26 years is the first to see and her only relevant critic.

- There will be a stronger bond between me and the paper if it's just us. But then, when I get to a stage of confusion and start to long to get out, I ask Jenna if she can come and have her say. The moment she sees the painting, I know if it's finished. Or if I need to work on it some more.

We finish there. Gunnel Wåhlstrand returns to unpacking works for the installation.

On the way home, I leaf through the accompanying exhibition catalogue and get stuck on the first page. A passage by the British art critic John Berger from 1984 opens Waldemarsudde's museum director Karin Sidén's foreword:

'Even when you are gone, you are present to me. This presence takes many forms: it consists of countless images, transitions, meanings, known things, landmarks, yet the whole remains characterised by your absence: in this respect it is diffuse. It is as if your person were transformed into a place, your contours into horizon lines. I live in you then as one lives in a country. You are everywhere. Yet in this country I can never come face to face with you.'

Gunnel Wählstrand

Artist who lives and works in Stockholm. Has since her debut in the early 00's worked with the time-consuming technique ink-wash painting.

Her work has been presented in several solo-exhibitions, among them at Magasin III Museum of Contemporary Art, Stockholm, The Nordic Watercolour Museum, Skärhamn, Uppsala Art Museum and Parasol Unit for Contemporary Art (together with Cecilia Edefalk), London.

Current projects: a solo show in her own name at Waldemarsudde in Stockholm. It runs between October 26 to March 16, 2025.